

До Научното жури, утвърдено със
Заповед № 92/17.02.2025 г.
на Ректора на ВСУ „Черноризец
Храбър“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.ю.н. Иван Русчев Русчев, академик на БАН
Катедра „Гражданскоправни науки“
Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“

Относно: конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.6. Право (Трудово и осигурително право) към Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“

I. Информация за конкурса

Конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент“ в област на висшето образование: „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. Право (Трудово и осигурително право) е обявен в Държавен вестник бр. 106/17.12.2024 г.

На основание чл. 4, ал.2 от ЗРАСРБ; Правилника за прилагане на ЗРАСРБ; чл. 3 от Наредба №3 за академичния състав във ВСУ „Черноризец Храбър“ със заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 92 от 17.02.2025 г. съм определен за вътрешен член на научно жури в обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление: 3.6. Право (Трудово и осигурително право), а с решение на научното жури ми е възложено изготвянето на становище по конкурса.

В конкурса за доцент по трудово и осигурително право в Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“ документи за участие е подал гл. ас. д-р Христо Николаев Банов, който е единствен кандидат.

II. Информация за кандидата

Христо Николаев Банов завършва висшето си юридическо образование в СУ „Св. Климент Охридски“, получава образователна и квалификационна степен „магистър“ в специалност „Право“ през 2014 г. Магистърска програма „Правораздаване, публична администрация, международно право и международни отношения“. През 2019г. придобива образователната и научна степен „доктор“, с научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“ Професионално направление 3.6. Право, Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“ с тема на дисертационен труд „Трудов договор за обучение по време на работа“.

III. Учебна и преподавателска дейност

През периода 2015-2019г. кандидатът заема академичната длъжност „асистент“ по трудово право и обществено осигуряване, в Института за държавата и правото при БАН, Секция „Гражданскоправни науки“;

2017-2020г. е хоноруван преподавател по трудово и осигурително право, Юридически факултет на УНСС и юрисконсулт на Института по механика при БАН, където работи до 2020 г.

2018-2019 г. е гост-преподавател по трудово и осигурително право в Правно-исторически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“;

1.10.2019 г. – 30.09.2021 г. хоноруван преподавател по трудово и осигурително право, Юридически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“;

От 30.11.2019 г. досега е главен асистент по трудово право и обществено осигуряване в Института за държавата и правото при БАН, Секция „Гражданскоправни науки“;

От 09.09.2020 г. – досега е асистент по трудово и осигурително право, в Правно-исторически факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“, където чете лекционни курсове по: „Трудово право“; „Осигурително право“; „Здравно осигуряване“; „Социално и здравно законодателство“;

От 17.11.2021 г. – досега Член на Общото събрание на Българската академия на науките;

През 2025 г. е избран и за член на Управителния съвет на БАН.

28.05.2022 г. – досега член на Контролната комисия на Българската асоциация по трудово право и обществено осигуряване;

От 12.10.2020 г. и досега е адвокат в Софийска адвокатска колегия;

От представената справка за преподавателската практика на кандидата гл. ас. д-р Христо Николаев Банов в обявения от ВСУ „Черноризец Храбър“ конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6. Право (Трудово право и осигурително право) – обн., ДВ, бр. 106 от 17.12.2024 г. е видно, че гл. ас. д-р Христо Банов е разработил следните лекционни курсове:

- курс по учебната дисциплина „**Трудово право**“ – изнесен през зимен семестър на учебната 2024/2025 г. – 42 часа от общо 45 часа лекции – специалност „Право“, ОКС „Магистър“, III курс, редовно обучение в ЮЗУ „Неофит Рилски“

- курс по учебната дисциплина „**Здравно осигуряване**“ – изнесени два лекционни курса през зимен семестър на учебната 2024/2025 г. – всеки по 24 часа лекции – специалност „**Здравен мениджмънт**“, ОКС „Магистър“, I курс, задочно обучение в ЮЗУ „Неофит Рилски“

- курс по учебната дисциплина „**Трудово право**“ – изнесен лекционен курс през зимен семестър на учебната 2024/2025 г. – 20 часа от общо 30 часа лекции – специалност „Право“, ОКС „Магистър“, III курс, задочно обучение в ЮЗУ „Неофит Рилски“;

- курс по учебната дисциплина „**Социално и здравно осигуряване**“ – изнесен лекционен курс от 15 часа лекции през зимен семестър на учебните 2021/2022 г.; 2022/2023 г.; 2023/2024 г. и 2024/2025 г. – специалност „Кинезитерапия“, ОКС „Бакалавър“, IV курс, редовно обучение в ЮЗУ „Неофит Рилски“;

- курс по учебната дисциплина „**Трудово и осигурително право**“ – изнесен лекционен курс от 30 часа лекции през летен семестър на учебните 2020/2021 г.; 2021/2022 г.; 2022/2023 г. и 2023/2024 г. – специалност „Социални дейности“, ОКС „Бакалавър“, I курс, редовно обучение в ЮЗУ „Неофит Рилски“;
- курс по учебната дисциплина „**Социално и здравно законодателство**“ – изнесен лекционен курс от 30 часа лекции в летен семестър на учебните 2019/2020 г.; 2020/2021 г.; 2021/2022 г.; 2022/2023 г. и 2023/2024 г.. – специалност „Медицинска сестра“, ОКС „Бакалавър“, II курс, редовно обучение в поток със специалност „Акушерка“, III курс, редовно обучение в ЮЗУ „Неофит Рилски“;
- курс по учебната дисциплина „**Обществено осигуряване и социално подпомагане**“ – изнесени лекционни курсове от 30 часа лекции всеки през летен семестър на учебната 2022/2023 г. и 2023/2024 г. — специалност „Публична администрация“, ОКС „Магистър“, I курс, задочно обучение в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“;
- изнесени и общо над 2100 часа семинарни занятия предимно по дисциплините „Трудово право“ и „Осигурително право“ пред студентите от специалност „Право“ от учебната 2017/2018 г. досега като хоноруван преподавател в Юридическите факултети на УНСС и на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, както и при заемането на академичната длъжност „асистент“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Като преподавател кандидатът е провеждал лекции и семинарни занятия в общо 4 висши училища по различни дисциплини: „Трудово право“, „Осигурително право“, „Здравно осигуряване“, „Социално и здравно законодателство“, „Обществено осигуряване и социално подпомагане“ и др.

Разработените от него лекционни курсове и упражнения по посочените по-горе учебни дисциплини, сравнително дългият му опит като учен и преподавател (близо 10 години), както и придобитият му опит в практиката, ми дават основание да заключа, че кандидатът притежава достатъчна педагогическа подготовка за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Участия в конференции

Кандидатът има участия в общо 25 научни конференции, (в това число и три международни), организирани от Института за държавата и правото при БАН, Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, Юридическия факултет на УНСС, Българската асоциация по трудово и осигурително право, Икономическия университет - Варна.

Обучителни семинари (специализации) в чужбина

Кандидатът е участвал в общо 12 ежегодни семинари: “Current Reflections on EU Gender Equality Law” – seminar for university professors and law lecturers organised in the framework of the Rights, Equality and Citizenship Programme-„Current Reflections on EU Gender Equality Law” – *семинар за университетски преподаватели и преподаватели по право, организиран в рамките на Програмата за права, равенство и гражданство* (Trier, Germany, 27 – 28.11.2017; Trier, Germany, 11 – 12.06.2018; Trier, Germany, 11 – 12.11.2018; Trier, Germany, 3 – 4.06.2019; Trier, Germany, 1 – 3.12.2019; Trier, Germany, 26 – 27.05.2020;

Trier, Germany, 7 – 8.06.2021; Trier, Germany, 9 – 10.06.2022; Trier, Germany, 05.12. – 06.12.2022; Dublin, Ireland, 22 – 23.06.2023; Trier, Germany, 04.12. – 05.12.2023; Trier, Germany, 10 – 11.06.2024).

Изпълнение на националните минимални изисквания и за оригиналните научни приноси

Видно от справка за изпълнение на националните минимални изисквания и за оригиналните научни приноси кандидатът събира следните изискуеми точки по всички групи показатели, уредени в ППЗРАСРБ, както следва: Група от показатели А (50 от 50 изискуеми); Група от показатели В (100 от 100 изискуеми); Група от показатели Г (220 от 100 изискуеми); Група от показатели Д (1215 от 50 изискуеми)

Оценка на научните резултати на кандидата

За участия в така обявения конкурс гл. ас. д-р Христо Банов е представил общо **11 самостоятелни научни публикации** (общо 220 точки при изискуем минимум от 100 точки), както следва: **1 хабилитационен труд – монография:** Банов, Х. Проблеми на уволнението на безвиновни основания. София: Фабер, 2025, 302 с., ISBN 978-619-00-1893-3; **1 книга** на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“; **1 глава от монография;** **3 студии**, едната от които е публикувана в реферирано и индексирано издание – Web of Science; **5 статии**. Всички представени научни публикации, с които кандидатът участва в настоящия конкурс, са отразени в световноизвестната база от данни CEEOL (Central and Eastern European Online Library) и са публикувани значително време след придобиването от него на ОНС „доктор“. Същите не са били представяни при защитата на указана степен и по никакъв начин не повтарят нито тематиката на дисертационния труд, нито тази на представения в настоящия конкурс хабилитационен труд – монография. Следва са се отбележи, че липсва доказано по законоустановения ред плагиатство в представените за конкурса научните трудове.

Отчетената преподавателска и научна дейност на гл. ас. д-р Христо Банов съответства на националните изисквания за изпълнение на наукометричните показатели. Видно от представената в тази връзка справка, кандидатът участва в конкурса с публикации, чиито точки са общо 220 при императивен минимум по този критерий от 100 точки. Представените от гл. ас. Хр. Банов цитирания на неговите публикации в научните трудове на други автори събират общо 1215 точки при законов минимум от 50 точки.

Така общият брой точки на кандидата е 1585 точки при законов минимум от 300 точки, което показва, че по отношение на гл. ас. д-р Христо Банов са изпълнени и дори многократно се надхвърлят минималните наукометрични показатели за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.6. Право (Трудово и осигурително право).

IV. Информация за представените в конкурса трудове

Обща характеристика на хабилитационен труд – монография:

Проблеми на уволнението на безвиновни основания. София: Фабер, 2025, 295 с., ISBN 978-619-00-1893-3 // научен редактор: доц. д-р Верка Любенова Лазарова; научни рецензенти: проф. д. ю. н. Живко Иванов Драганов, доц. д-р Теодора Събева Филипова.

Монографията е с обем от **295** страници. Съдържа **215** бележки под линия, авторът се позовава на **145** броя научна литература (монографии, студии и статии) на български език (132 бр.), чужда литература на английски, немски и френски език (13 бр.)

Трудът се състои от въведение, в което са посочени предметът на изследването, целите и задачите на изследването, както и е обоснована актуалността на темата, две глави, обособени в раздели-първа глава съдържа 4 раздела, втора глава-2 раздела, заключение, резюме и библиография-литература.

Представената монография представлява оригинално изследване, посветено на актуални правни проблеми с голяма практическа значимост, а именно: изследване на почти всички безвиновни основания за уволнение, регламентирани в Кодекса на труда, което до момента друго такова в трудовоправната доктрина липсва.

Монографичното изследване е посветено на тези безвиновни основания за уволнение, които разкриват най-много специфики, съответно много на брой и/или с особена сложност правни проблеми. Подложена на анализ е и относимата към указаните проблеми актуална съдебна практика, като са направени и предложения *de lege ferenda*.

В § 1 от **Глава първа** е изяснена правната същност на основанията за уволнение „закриване на предприятието“, „закриване на част от предприятието“ и „съкращаване в щата“, както и на същността на вътрешната реорганизация в предприятието, като е направена ясна диференциация между всички тях. Оспорени са становища, изразени в теорията и в практиката, относно значението на понятието „предприятие“, съответно относно разграничението между посочените фактически състави. Обосновани са изводи относно отделните основания за уволнение, при прилагането на които се поражда право, съответно задължение за работодателя да извърши подбор.

В § 2 изложението има за цел също така да анализира и даде предложения за разрешаването на основни правни проблеми, които възникват при прилагане на уредбата, регламентираща обществените отношения по време на обявени извънредно положение или извънредна епидемична обстановка. Разгледани са правата и задълженията на страните по трудовото правоотношение относно ползването от работника или служителя на платен годишен отпуск и на неплатен отпуск, с оглед на съществуващата тясната връзка с въпросите на уволнението. За целта е направено разграничение между предпоставките за възникване и съдържанието на правата и задълженията на страните, установени в новата правната уредба, от една страна, и тези, които са част от традиционни за трудовото право институти, от друга. Особено внимание е обърнато на спирането на работата за повече от 15 работни дни като основание за уволнение.

В § 3 задълбочено е изследвано сключването на договор за управление като основание за уволнение на служителите от ръководството на предприятието.

Акцент е поставен на допълнителните изисквания, произтичащи от специалната уредба на публичните предприятия, за законосъобразност на уволнението на служителите от ръководството на публично предприятие при сключването на договор за управлението му.

§ 4 е посветен на проблемите, свързани с предварителната закрила при уволнение на определени безвиновни основания, която разпоредбата на чл. 333, ал. 3 от Кодекса на труда

предоставя на ръководството на синдикална организация в предприятието, както и на синдикална организация извън структурата на работодателя. Във връзка с последната хипотеза са анализирани проблемите, които възникват при създаването и поемането на ръководството на териториален синдикат.

В Глава втора се разглеждат проблеми също на безвиновни основания за уволнение, но такива, при които причината за прекратяването на трудовия договор се намира у работника или служителя. В тази глава се съдържат два параграфа, всеки от които е разделен на няколко точки.

В т. 1 на § 1 е разгледан въпросът по какъв точно начин работодателят е длъжен да мотивира своята заповед за уволнение при прекратяване на трудовия договор по чл. 328, ал. 1, т. 5 от Кодекса на труда – дали е достатъчно да бъдат само изброени липсващите у работника или служителя качества за ефективно изпълнение на работата, или е необходима значително по-задълбочена и подробна аргументация на споменатата заповед. В § 1, т. 2 е разгледан и проблемът за това дали е налице основанието за уволнение по чл. 328, ал. 1, т. 6 от Кодекса на труда в специфични хипотези, чиито особености са обусловени от конкретните начин и момент на установяване на изискванията за образование и професионална квалификация.

В т. 3 на § 1 след като е направена съпоставка между основанията за уволнение по чл. 328, ал. 1, т. 6 и 11 от Кодекса на труда, е формулиран отговор и на въпроса за тяхното съотношение, както и на правния проблем, изразяващ се в това дали в случая са налице две напълно различни основания за едностранното прекратяване от работодателя на трудовия договор, или пък съотношението между тях се намира в определена зависимост от допълнителен критерий, свързан с точния момент на промяна на изискванията за образование и квалификация.

Последната т. 4 от § 1 съдържа анализ на Тълкувателно решение № 4/2017 от 01.02.2021 г. по тълкувателно дело № 4/2017 г. на Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд. Подробният теоретичен анализ на посочените дотук основания за уволнения, които попадат в указаната втора голяма група от прекратителни основания, е последван от анализ на Тълкувателно решение № 4/2017 от 01.02.2021 г. по тълкувателно дело № 4/2017 г. на Общото събрание на Гражданската колегия на Върховния касационен съд. Аргументирано са критикувани както основните изводи, формулирани като част от мотивите на споменатото тълкувателно решение, така и неговия диспозитив.

В § 2 на Глава втора е анализирано и основанието за уволнение, възникващо при навършването на определена възраст от служители, заемащи някоя от академичните длъжности „професор“ или „доцент“, както и от служители, които са придобили научната степен „доктор на науките“.

Защитена е теза за необходимостта от осъществяването на законодателни промени както в Кодекса на труда, така и в Закона за Българската академия на науките, изразяващи се в завишаването на точната възраст, която е установена като елемент от фактическия състав на указаното основание. Изследвани са и проблемите, които поражда уредбата в § 11 от Преходните и Заключителни разпоредби към Закона за висшето образование относно

възможността на академичния съвет да приеме решение относно „удължаването на трудовото правоотношение“, при което се изисква сключването на срочен трудов договор.

В заключението се обобщават изводите от проведеното изследване и направените в хода на изследването предложения *de lege ferenda*.

Трудът има безспорно приносен характер. Приносен характер имат не само посочените от автора в отделните параграфи и точки на двете глави на изследването изводи (посочени по-горе), но и други такива, които са систематизирани в заключението като краен резултат от направеното задълбочено научно изследване по темата.

Оценка на приносите в другите публикации, представени за участие в конкурса

Издадените публикации показват висока научна активност на гл. ас. д-р Христо Банов, не само в сферата на трудовото право, но и на осигурителното и административното право и процес. Кандидатът участва в настоящия конкурс и със следните други публикации:

Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“:

Трудов договор за обучение по време на работа. София: Нова звезда, 2020, 370 с., ISBN 978-619-198-129-8 // научен редактор: доц. д-р Андрей Сашов Александров; научни рецензенти: проф. д-р Дарина Пеева Зиновиева, доц. д-р Андрияна Йовчева Андреева.

Монографичният труд обхваща цялостен анализ на правната уредба на трудовия договор за обучение по време на работа (включително и като част от дуалната система на обучение), както и на срочния трудов договор за определено време, чието действие се поражда при успешното завършване на обучението. За целта на първо място са разгледани международноправните универсални актове и актовете на Европейския съюз относно правото на труд, правото на образование (професионално образование и професионално обучение), ученето през целия живот и обучението на възрастни. Подробно е изяснено, конкретизирано е и е допълнено установеното в теорията понятие за трудов договор по чл. 230, ал. 1 от Кодекса на труда. Изяснена е правната същност на трудовия договор за обучение, включително новите моменти (от 2014 г.) в правната му уредба, и специфичното предназначение на клаузата за обучение по време на работа. Анализирани са особеностите, които разкриват сключването, страните, съдържанието, изпълнението и изменението на трудовия договор за обучение. Изтъкнати са особеностите при прилагането на основанията за недействителност на трудовия договор за обучение. Подробно са разгледани и многобройните правни проблеми, свързани с прекратяването на трудовото правоотношение по време на обучението и след приключване му. С цел преодоляване на установените в хода на изследването недостатъци на правната уредба са направени аргументирани предложения за усъвършенстването ѝ.

Статии, публикувани в нерелативирани списания с научно рецензиране:

Задължението на работодателя за предаване на трудовата книжка и отговорността за неизпълнението му. – Бизнес и право, 2019, № 3, с. 99–112, ISSN 2603-3437. (16 стандартни страници)

Срокът за явяване на работа по чл. 345, ал. 1 от Кодекса на труда. – Общество и право, 2020, № 8, с. 57–67, ISSN 0204-85-23. (14 стандартни страници)

Компетентен орган за обявяване на съществуването на трудово правоотношение. – Общество и право, 2022, № 7, с. 24–34, ISSN 0204-85-23. (14 стандартни страници)

Редът за намаляване с получените осигурителни престации на размера на дължимото от работодателя обезщетение при увреждане на здравето или смърт на работник или служител (част I). – Общество и право, 2024, № 5, с. 52–63, ISSN 0204-85-23. (16 стандартни страници)

Редът за намаляване с получените осигурителни престации на размера на дължимото от работодателя обезщетение при увреждане на здравето или смърт на работник или служител (част II). – Общество и право, 2024, № 6, с. 48–60, ISSN 0204-85-23. (15 стандартни страници)

Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация:

Държавна политика за качествено образование чрез установяването на основанието за уволнение на педагогически специалист при осъждане за престъпление. – Стратегии за образователната и научната политика, 2023, № 3, ISSN 1314-8575 (Online), ISSN 1310-0270 (Print), с. 290–303. (22 стандартни страници, Web of Science, Q4 (<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:001011530300005>))

Студии, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове:

Трудовоправни проблеми при обявяването на извънредно положение (част II). – Общество и право, 2020, № 5, с. 70–86, ISSN 0204-85-23, с. 70–86. (23 стандартни страници)

Новият правен ред за определяне на размера на минималната работна заплата за страната. – В: Научни трудове на Института за държавата и правото. Т. XXII. Актуални правни проблеми. София, Институт за държавата и правото – Българска академия на науките, 2023, ISSN 1314-6459, с. 117–151 (38 стандартни страници) // Редакционен съвет: проф. д-р Гергана Маринова; проф. д-р Дарина Зиновиева; проф. д-р Поля Голева; доц. д-р Тодор Кобуров.

Публикувана глава от колективна монография:

Глава втора. Историческо развитие на индивидуалните субективни трудови права в българското право. – В: Андреева, А., Йолова, Г., Благойчева, Х., Александров, А., Банов, Х., Йорданов, З. Защита за индивидуалните субективни трудови права (на работника или служителя). Варна: Наука и икономика – Икономически университет – Варна, 2020, ISBN 978-954-21-1047-7 // научни рецензенти: доц. д-р Николай Колев, доц. д-р Десислава Серафимова; научен редактор: Анелия Герчева, с. 59–83. (29 стандартни страници)

Представените за конкурса научни трудове на Христо Банов по качества надхвърлят изискванията на закона. Те ясно показват умението на автора да доказва и анализира тезите си посредством аргументиран и подробен юридически анализ. Научните трудове на кандидата се отличават със задълбочен и всестранен анализ и способност да се предлагат адекватни и значими конкретни решения в посока усъвършенстване на

нормативната уредба и правоприлагане. Съдържащите се в трудовете изводи, обобщения и предложения de lege ferenda имат не само научно, но и голямо практическо значение, изцяло са съобразени с обществените нужди и съдебната практика и представляват безспорен принос в областта на трудовото право.

Мога убедено да твърдя, че научните търсения на д-р Христов са свързани с актуална проблематика и безусловно съществено допринасят за развитието на трудовоправната теория и практика.

Критични оценки, забележки и препоръки

Едва ли може да се каже, че е „забележка“, по –скоро отправям съвет / препоръка към кандидата, да разшири кръгозора си към повече юридически издания, в които да публикува своите публикации.

V. Заключение

Предвид цялостната оценка на преподавателската дейност, научната и практическа работа на гл. ас. д-р Христо Банов, считам, че тя напълно отговаря на минималните национални изисквания на чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. Право, поради което давам своето положително становище.

Убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да вземе решение, с което да предложи на Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“ д-р Христо Банов да бъде избран да заеме академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, в професионално направление 3.6. Право (Трудово и осигурително право) в Юридическия факултет на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Изготвил становището:

проф. Иван Русчев, д.ю.н., академик на БАН

11.04.2025 г.